

Vraag nr. 119
van 25 april 2003
van de heer KRIS VAN DIJCK

Kleinschalige waterzuiveringsinstallaties – Bouwvergunning

Tegen 2005 moet in Vlaanderen elke lozing van afvalwater in waterlopen stopgezet zijn. Zowel heel wat individuele woningen, als ook heel wat groepen van woningen liggen ver van bestaande rioleeringsstelsels die aangesloten zijn op een waterzuiveringsinstallatie. Gemeenten zoeken nu, samen met Aquafin vaak, naar oplossingen met de aanleg van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (KWZI).

Aangezien heel wat van deze woningen niet in woonzone liggen, maar wel in landbouwgebied en zelfs in natuurgebied, rijst nu blijkbaar een probleem voor het verkrijgen van een bouwvergunning : KWZI's kunnen blijkbaar niet in natuurgebied. Met andere woorden : een rietveld mag er niet ...

Daarom volgende vragen aan de minister.

1. In welke zone kan de aanleg van een KWZI ?
2. Vanaf wanneer is er een bouwvergunning nodig voor een KWZI ? Is die ook nodig voor een KWZI voor één woning ? Wat wanneer die woningen in een natuurgebied (ook habitat) liggen ?
3. Moeten er decretale aanpassingen komen om het hierboven geschetste probleem op te lossen, of kan dit binnen de huidige decreetgeving op een aanvaardbare wijze ?

Antwoord

1. Er rijst uiteraard geen probleem als de kleinschalige waterzuiveringsinstallatie gelegen is in woongebied, gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen, industriegebied, enzovoort.

Problematisch wordt het wanneer het zuiveringsstation niet overeenstemt met de bestemming van het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).

A. Gewestplan

Hierbij kan in een aantal gevallen (kleinschalige waterzuivering) gebruikgemaakt worden van

artikel 20 van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen. In een aantal andere gevallen (klassieke, grootschalige waterzuivering) is de afwijking zo groot dat dit niet meer kan en een wijziging van het gewestplan via gemeentelijk plan van aanleg of RUP nodig is. De vraag is uiteraard waar de grens wordt gelegd.

Aquafin ontwikkelt heel wat verschillende vormen van KWZI's (steeds gericht op de zuivering van het water van een aantal woningen – geen individuele zuivering). Een aantal voorbeelden kunnen dit illustreren :

- a) rietveld met elektriciteits- en sturingskast en pompput en voorbezinktank ;
- b) één-tank-biorotorinstallatie met elektriciteits- en sturingskast en pompput en rietveld ;
- c) één-tank-SAF-installatie met elektriciteits- en sturingskast en pompput en rietveld ;
- d) meer-tank-biorotorinstallatie met elektriciteits- en sturingskast, pompput en voorbezinktank, rietveld en nabezinktank ;
- e) meer-tank-SAF-installatie met elektriciteits- en sturingskast, pompput en voorbezinktank, rietveld en nabezinktank ;
- f) laagbelaste actief-slibinstallatie voor capaciteiten groter dan 1.000 IE.

(SAF : submerged aerated filter – red.)

Algemeen kan worden gesteld dat mogelijkheden a) tot en met e) (KWZI's kleiner dan 1.000 inwonersequivalenten (IE)) vrij goed inpasbaar zijn in de omgeving. De toepassing van artikel 20 kan dan ook vaak overwogen worden. Mogelijkheid f) is ruimtelijk meer ingrijpend, de toepassing van artikel 20 is dan ook vrijwel steeds onmogelijk.

De nodige aandacht moet worden geschonken aan de motivering van de beslissing. Hierbij dienen drie zaken te worden behandeld :

- a) waterzuivering is een gemeenschapsvoorziening ;
- b) de werken zijn verenigbaar met de algemene bestemming van het betrokken gebied ;

- c) de werken zijn verenigbaar met het architectonisch karakter van het betrokken gebied.

We kunnen opmerken dat artikel 20 soepeler kan worden toegepast wanneer het wijzigingen en zelfs vrij beperkte capaciteitsuitbreidingen van bestaande vergunde installaties betreft.

Wanneer de wijzigingen aan de waterzuiveringsinstallatie nodig zijn om te voldoen aan milieunormen, dan kan ook overwogen worden om gebruik te maken van artikel 145bis, § 1, 4° van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

B. Ruimtelijk uitvoeringsplan

In ruimtelijke uitvoeringsplannen is artikel 20 niet van toepassing. Daar geldt de regeling van artikel 103 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening.

"Art. 103 § 1. De Vlaamse regering bepaalt de lijst van de werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang.

(...)

Er mag bovendien worden afgeweken van de voorschriften van een ruimtelijk uitvoeringsplan voorzover het gaat om kleine werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang, die de algemene bestemming en het architectonische en landschappelijke karakter van het gebied in kwestie niet in het gedrang brengen.

De Vlaamse regering bepaalt welke werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang als klein kunnen worden beschouwd.

Het besluit van de Vlaamse regering bepaalt terzake:

"Art. 3. Als kleine werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang, zoals bedoeld in artikel 103, § 1, vierde lid van het decreet, worden beschouwd :

(...)

5° de gebouwen van algemeen belang met een totale grondoppervlakte van maximaal 50 vierkante meter en een maximale hoogte van 20 meter ; de overige werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang met een totale grondoppervlakte

van maximaal 150 vierkante meter, met inbegrip van de omgevingsaanleg ;

6° geluidsbermen van algemeen belang en rietvelden voor collectieve waterzuivering. "

Een combinatie van 5° en 6° is mogelijk. Voor een rietveld geldt geen maximale afmeting. Voor (de overige delen van) de installatie wel. Worden deze maten overschreden, dan is de wijziging van het RUP zeker nodig.

Worden de maten niet overschreden, dan kan worden overwogen de afwijking toe te staan. Hierbij moet worden gemotiveerd :

- a) dat het werken, handelingen en wijzigingen van algemeen belang betreft ;
- b) dat de algemene bestemming van het gebied in kwestie niet in het gedrang wordt gebracht ;
- c) dat het architectonische en landschappelijke karakter van het gebied in kwestie niet in het gedrang wordt gebracht.

Het is zeker aangewezen dat bij de opmaak van RUP's voldoende ruime en soepele voorschriften worden gebruikt, zodat afwijkingen overbodig zijn.

2. De vraag of een stedenbouwkundige vergunning nodig is voor de aanleg van een kleinschalige waterzuiveringsinstallatie, is niet eenvoudig met ja of neen te beantwoorden. De ene KWZI is immers de andere niet. Sommige KWZI's bestaan deels uit vaste constructies. Dan geldt in principe de vergunningplicht (artikel 99 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening). Er is met toepassing van het besluit van de Vlaamse regering van 14 april 2000 tot bepaling van de vergunningplichtige functiewijzigingen en van de werken, handelingen en wijzigingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is, een vrijstelling voor een ondergrondse waterzuiveringsinstallatie voor huishoudelijk gebruik bij een vergunde woning, als die minstens één meter van de zijdelingse en achterste perceelgrenzen verwijderd blijft.

Wanneer het echter enkel over een rietveld gaat, moeten we de tekst van artikel 99 over de reliëfwijzigingen analyseren. Deze luidt :

*"Niemand mag zonder voorafgaande steden -
bouwkundige vergunning :*

(...)

*4° het reliëf van de bodem aanmerkelijk wijzi -
gen;*

(...)

*Als aanmerkelijke reliëfwijziging zoals bedoeld
in het eerste lid, 4°, wordt onder meer beschouwd
elke aanvulling, ophoging, uitgraving of uitdie -
ping die de aard of functie van het terrein wijzigt.*

Normalerweise is een rietveld dus als een aan-
merkelijke reliëfwijziging te beschouwen.

3. Mijns inziens zijn er voldoende mogelijkheden
om aangepaste oplossingen voor het probleem
van de kleinschalige waterzuivering te vinden,
zoals ik onder punt 1 heb uiteengezet. In die ge-
vallen waar er niet onmiddellijk een oplossing
kan worden gevonden via het vergunningenstel-
sel, kan uiteraard overwogen worden om een
planningsinitiatief te nemen, indien dit ruimte-
lijk verantwoord is.

Een decretaal initiatief lijkt mij momenteel
overbodig.